

In memoriam nekad i sad

U okviru Projekta „Kritički osvrt na situaciju u Velikoj Kladaši“ objavljujemo četvrti esej pod gornjim naslovom koji tretira aktuelnu situaciju u oblasti kulture koja je, poput drugih oblasti, na izdisaju, što je, nažalost, surova stvarnost današnjice u Velikoj Kladaši.

Autor ovim esejom pokušava ukazati na ovu problematiku i moguća rješenja njenog prevazilaženja.

Malo je varošica veličine Velike Kladaše (gradića sa oko 12-tak hiljada stanovnika sa bližom okolinom) u kojem je prelaz iz samoupravnog socijalizma u vrijeme divljeg krajiškog kapitalizma ostavilo tako duboke i dugotrajne tragove opće ravnodušnosti - kulturne zapuštenosti. Velika Kladaša po svojoj geoprometnoj poziciji je na „razmeđu“ dvaju svjetova, „sudaru“ dvije civilizacije i kulture, „previranju“ percepcija temeljnih vrijednosti, oklijevanjima svih vrsta...

Teško je danas, na koncu druge decenije 21. stoljeća, pronaći čaršiju „gabarita“ Velike Kladaše sa solidnom zaostavštinom totalitarnog sistema (oko 400 mil. ondašnjih USD društvenog kapitala za pretvorbu-tranziciju, smotre kulture, univerzitet, kino predstave, glumačke predstave-okupljanja, gostovanja...), povoljnim resursima (demografija, tradicija...) da ovako otmjeno nazaduje u većini aspekata, a posebno „gole“ kulture. Osnovni razlozi su loša kadrovska politika koja nije pokazala više ambicija oko kulturnih sadržaja, a bogami ni inovacija oko dovr-

Centar za kulturu „Zuhdija Žalić“, nekad i sad

šetka objekta Centra za kulturu „Zuhdija Žalić“ u kolokvijanom kladaškom žargonu „Doma kulture“. Nekako u tom smjeru i percepcijama treba pokušati razumjeti i ovaj fragmentaran osvrt Kladašćanke srednje dobi-zaljubljenice u poeziju-kulturu općenito! (**Ramo Hirkić**).

Kultura Velike Kladaše—ili samo Dom kulture?

„Dragi prosvjetni i općenito kulturni radnici Velike Kladaše,

došli ste ovdje da vidite jedan kulturni performans. Pa, evo ga, tu je. Osvrnite se oko sebe. Kulturni performans smo mi sami ovdje, danas i svih ovih dana, mjeseci i godina otkad nemamo Dom kulture. Možda bi bilo i bolje reći da smo zapravo

dio jednog sociološkog eksperimenta. Naručitelji će danas ostati bezimni, a akteri smo mi. Već godinama smo lišeni našeg Doma kulture, bastiona kulturnih događaja, doma Gradske biblioteke, bine na kojoj smo još kao djeca nastupali na priredbama, stolica na kojima smo sjedili i uživali u dobrom hollywoodskom filmu.

*Veličine Velike Kladaše cijelog grada protječu a da se za njih i ne zna. Pojam kulturna manifestacija učenici u školi uče kao apstraktnu imenicu. Kino? Prošla su desetljeća otkako smo u Velikoj Kladaši pogledali film u kinu, a o predstavama pozorišnih trupa da i ne govorimo. Vremena kad su u naš grad dolazila velika imena i darivala nam kulturne dane, večeri i noći davno su prohujala. **Tereza Kesovija** i drugi odavno nisu ponovno stupili*

na kladaške daske koje život znače, a nikad i neće, jer mi mjesto za kulturu nemamo.

Zgrada Narodnog univerziteta „Zuhdija Žalić“, izgrađena 1952. godine, više ne postoji. Biste narodnih heroja stoje u osami i mraku, a ljudi koje predstavljaju vjerojatno se okreću u svojim grobovima, jer ovakvu nezahvalnost i zaborav sigurno nisu očekivali“.

Tada, u novembru 2014. godine, u povodu Dana zatočenog pisca (15.11.), ispred tadašnje ruševine /gradilišta Doma kulture nas nekoliko Kladašćana je napravilo protestni performans uz svijeće, **Mozartov Rekvijem**, **Barberov Adagio for Strings** i rekvizit u obliku nadgrobnog spomenika kulturi. Isječak koji je predstavljen iznad je početak mog govora u povodu ovog performansa, a nedavno sam ponovno posjetila vlastite riječi iz mješavine razloga i radoznalosti. Zanimalo me je da li će tadašnja surova stvarnost biti odlikom samo tog vremena, ili će se govor sasvim lijepo „prevesti“ i gotovo četiri godine kasnije. U nastavku ću pokušati dati odgovor na ovo pitanje uz analizu ponekih dijelova govora/protestnih nota.

„A mi? Svaki dan prolazimo kraj ove šikare kojoj se ne smijemo ni približiti, kako bi mahovina i trava možda i uspjela prekriti ovu kladašku sramotu bez naših stopa koje bi je vratile u misli javnosti. Da je Dante Alighieri danas živ, vjerujem da bi njegova „Božanstvena komedija“ izgledala ponešto drugačije, naročito onih devet krugova pakla. Žao mi je, Dante, ali bi morao ili